ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЗЕЛЕНОДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
КАРАМАЛЫ ТАУ ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАР

2021 елның 2 марты №39

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәне раслау хакында

6 октябрьдәге федераль закон нигезендә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 24 июлендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 24 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Уставы, Зеленодольск муниципаль районының Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советы Регламенты, Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советы **карары:**

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәне расларга (1 нче кушымта).

2. Түбән Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советының 2013 елның 25 ноябрендәге 23 номерлы «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Түбән Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында» карары үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга (http://pravo.tatarstan.ru) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының рәсми сайтында (http://zelenodolsk.tatarstan.ru) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, шулай ук түбәндәге адреслар буенча мәгълүмат стендларында: Карамалы Тау ш.т.б., Первомайская ур., 70 йорт, ҖҮИ административ бинасында мәгълүмат стенды, Беренче Май ур., 70 йорт (ҖҮИНЕҢ административ бинасы).

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советының законлылык, җәмәгать тәртибе, иҗтимагый оешмалар белән эшләү, регламент һәм депутат этикасы буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Җирлек башлыгы,
Совет Рәисе Ю.М. Некрасова

1 нче кушымта
Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советының 2021 елның 2 мартындагы 39 номерлы карары нигезендә

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмә

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советы депутаты (алга таба – депутат) хокукларын һәм бурычларын билгели, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне күздә тота.

Маддә 1. **Депутат статусы өчен хокукый нигез**

1. Депутат статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Уставы (алга таба - җирлек уставы), әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Депутат булып бер мандатлы сайлау округы буенча муниципаль сайлауларда сайланган һәм Карамалы Тау шәһәр җирлеге Советында (алга таба – җирлек Советы) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарында һәм муниципаль норматив хокукый актларда каралган вәкиллекле һәм башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырырга вәкаләтле Россия Федерациясе гражданы тора.

3. Депутат үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, җирлек Уставына һәм муниципаль норматив хокукый актларга, шулай ук сайлаучылар мәнфәгатьләренә таяна.

4. Депутат үз статусын депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле булмаган эшчәнлек өчен файдаланырга хокуклы түгел.

5. Депутатка Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, җирлек уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

Маддә 2. **Депутат статусы белән бәйле чикләүләр, тыюлар**

1. Депутатлар Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасы депутатлары, Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Федерация Советы әгъзалары, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатлары була алмый, Россия Федерациясенең башка дәүләт вазыйфаларын, Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфаларын, шулай ук дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларын һәм муниципаль хезмәт вазыйфаларын били алмый. Җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, депутат вәкаләтләрен бер үк вакытта үти алмый.

2. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутат хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә;

2) коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, җирлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлап алу органы тарафыннан, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милек милекчеләр ширкәтенең гомуми җыелышында катнашу (конференция);

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, җирлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми җыелышында катнашу (конференция), Татарстан Республикасы Президентының алдан хәбәрнамәсе нигезендә катнашу, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләрнең берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында җирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) җирлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә җирлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер, катнашучы) булган оешманың идарә итү органнарында һәм Ревизия комиссиясендә җирлек мәнфәгатьләрен бушлай бирү;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, керергә.

3. Депутатлар «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш.

Маддә 3. **Депутат вәкаләтләре вакыты**

1. Депутатның вәкаләтләре вакыты җирлек уставы белән билгеләнә һәм кимендә ике һәм биш елдан артык була алмый.

2. Депутат вәкаләтләре сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш авыл җирлеге Советы эшли башлаганнан бирле туктатыла.

Маддә 4. **Депутат хокуклары**

Депутат имеет право:

Депутат хокуклы:

1) җирлек Советында даими комиссияләргә һәм тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланырга;

2) җирлек Советы тарафыннан карау өчен сораулар бирергә;

3) высказывать фикерен формалаштыру мәсьәләләре буенча төзелә торган авыл җирлеге Советы органнары һәм кандидатуралары вазыйфаи затлар, сайланучы (назначаемых, согласуемых) авыл җирлеге Советы тарафыннан;

4) закон чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә авыл җирлеге Советының хокукый актлары проектларын кертергә;

5) көн тәртибе буенча, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, җирлек Советы карарлары проектларына төзәтмәләр кертергә;

6) җирлек Советы сессияләрендә теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, җирлек Советына хисап бирүче яисә контрольдә тотучы затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) әлеге Регламентта билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;

9) җирлек Советы сессияләрендә, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә;

10) высказывать фикерен составы буенча (саны, персональ) төзелә торган авыл җирлеге Советы органнары һәм кандидатуралары вазыйфаи затлар, сайлана (билгеләнә, согласуемых) авыл җирлеге Советы тарафыннан;

11) җирлек Советының даими комиссияләре, сессияләре беркетмәләре белән танышырга.

Маддә 5. **Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату**

1. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

5) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга йә аларга Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә башка

документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил дәүләте гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы, җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучылар фикере;

9) җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда (алга таба – 131-ФЗ номерлы Федераль закон) һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

2. Депутат вәкаләтләре 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» Федераль законда, «аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны (кертемнәр) ачуны, чит ил банкларында акчалата акчалар һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда «билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла, һәм (яисә) чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) алардан файдалану» темасына «түгәрәк өстәл» утырышы узды.

3. Җирлек Советының депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары, җирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килгән вакыттан соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

4. Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, җирлек Советына әлеге гариза кергән көн.

5. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очракларда депутат вәкаләтләрен туктату турында җирлек Советы карарында депутат вәкаләтләре туктатылу көне билгеләнә.

6. Депутат вәкаләтләре әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пунктында каралган очракта, җирлекнең тиешле вәкиллекле органы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

7. Депутат вәкаләтләре әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пунктында каралган очракта, җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә җирлек башлыгы яисә җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

Маддә 6. **Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе**

1. Депутат аның шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы документ булып торучы таныклыкка, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесенә ия.

Маддә 7. **Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары**

1. Депутат даими нигездә эшли, ул, җирлек уставы белән билгеләнгән очраклардан тыш, төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә эшли.

2. Җирлек Советының билгеләнгән саныннан кимендә 10 процент депутат даими нигездә эшли ала.

3. Депутатка үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен даими рәвештә эш урынын (вазыйфасын) аена өч эш көненә саклау гарантияләнә.

Маддә 8. **Депутат эшчәнлеге формалары**

Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

1) җирлек Советы сессияләре эшендә катнашу;

2) җирлек Советының даими комиссияләре эшендә катнашу;

3) федераль дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешма җитәкчеләренә, иҗтимагый берләшмәләргә мөрәҗәгать итү;

4) норматив хокукый акт проектын кертү;

5) депутат таләбе кертү;

6) җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар проектларын эшләүдә катнашу;

7) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә җирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

8) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, ул вәкиле булган җирлек халкына үз эшчәнлеге һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;

9) җирле референдумнар, ачык тыңлаулар, җыелышлар, конференцияләр һәм сораштырулар оештыруда һәм үткәрүдә катнашу;

10) территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары һәм җирлек уставы белән каралган башка рәвешләрдә дә башкара ала.

Маддә 9. **Депутат ярдәмчеләре**

1. Депутат депутат депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда аңа ярдәм итү өчен өч ярдәмчегә ия булырга хокуклы. Депутат ярдәмчеләре эше (эшчәнлеге) җәмәгать башлангычларында башкарыла.

2. Депутат үз ярдәмчеләре өчен җаваплы һәм теләсә кайсы вакытта аларны алыштырырга хокуклы.

3. Депутат ярдәмчеләре эшенең (эшчәнлегенең) хокукый нигезләре җирлек Советы тарафыннан расланган җирлек Советы депутаты ярдәмчесе турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

Маддә 10. **Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре**

1. Депутат җирлек халкы, шулай ук җирлек территориясендә урнашкан предприятие, оешма, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар алдында хисап тота, үз эшләре турында елына бер тапкырдан да ким түгел, даими рәвештә җирлек советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкыр халыкны кабул итә.

3. Депутат җирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны күрә, алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә булган мәсьәләләрне дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә ярдәм итә.

4. Гражданнарны кабул итә.

5. Җәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына һәм иҗтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткәрү тормыш белән тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә объектларының функцияләвен бозу, җәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданнарның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яисә җирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткәрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

7. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

8. Депутатның сайлаучылар белән җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара формасында сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә үткәрүгә комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

Маддә 11. **Депутатлар тарафыннан депутат этикасы кагыйдәләрен үтәү**

1. Депутат җирлек Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән түбәндәге йөкләмәләрне үтәргә тиеш:

1) җирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм депутат статусын җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен файдаланмаска;

2) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә җирлек советы абруена зыян китерергә сәләтле низаглы ситуацияләрдән котылырга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда – шәхси кызыксыну (турыдан-туры яки турыдан-туры) депутат вазыйфаларының тиешле, объектив, гадел башкарылуына тәэсир итә яисә йогынты ясый алганда-бу хакта җирлек советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яисә җайга салуга юнәлтелгән аның карарын үтәргә мөмкин;

4) җирлек Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаска һәм кулланмаска;

6) физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә акчалата бүләк алмаска.

Маддә 12. **Депутат, аның хатыны (ире) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат**

1. Депутат ел саен, Татарстан Республикасы Президенты тарафыннан билгеләнгән срокларда тапшырырга тиеш:

1) хисап чорында барлык чыганаклардан (акчалата бүләкләүне, пенсияләрне, пособиеләрне, башка түләүләрне дә кертеп) алынган керемнәр турында белешмәләр, шулай ук милек хокукындагы мөлкәт һәм хисап чоры азагына кадәр милек характерындагы йөкләмәләре турында белешмәләр (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр);

2) хисап чорында барлык чыганаклардан (хезмәт хакын, пенсияләрне, пособиеләрне, башка түләүләрне дә кертеп) алынган хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре турында белешмәләр, шулай ук милек хокукындагы мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр);

3) җир кишәрлеге, башка күчемсез милек объекты, транспорт чарасы, кыйммәтле кәгазьләр (оешмаларның устав (җыелма) капиталларында катнашу өлеше, пайлары) сатып алу буенча һәр алыш-биреш буенча үз чыгымнары, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының чыгымнары турында белешмәләр (алга таба-белешмәләр тапшыру елыннан алдагы календарь ел дәвамында (Алга таба-календарь ел дәвамында) - әгәр мондый алыш-бирешләрнең гомуми суммасы хисап чорына кадәрге өч ел эчендә әлеге затның һәм аның хатынының (иренең) гомуми кеременнән артып китсә һәм әлеге алыш-бирешләр кылган акчалар алу чыганаклары турында.

2. Депутат Татарстан Республикасы Президентына керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирә.

3. Депутат керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында үзләре тапшырган белешмәләрдә нинди дә булса мәгълүматлар чагылдырылмаган яки тулысынча чагылдырылмаган, йә хаталар булган очракта, алар Татарстан Республикасы Президентына керемнәре,

чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында төгәлләштерелгән белешмәләрне тапшырырга хокуклы.

Депутат әлеге Нигезләмәнең 1 пунктында күрсәтелгән срок тәмамланганнан соң бер ай эчендә төгәлләштерелгән белешмәләрне тапшыра ала.

4. Керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәү яки объектив сәбәпләр аркасында керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирү мөмкинлеге булмау турында гариза җирлек Советы депутаты тарафыннан Татарстан Республикасы Президенты билгеләгән тәртиптә каралырга тиеш.

5. Керемнәре, чыгымнары, милке һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырмаган, шулай ук белә торып дөрес булмаган яки тулы булмаган белешмәләр биргән өчен депутат Россия Федерациясе законнары нигезендә җавап тота.

6. Керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында җирлек Советы депутаты тарафыннан тапшырыла торган белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Президенты карары буенча Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

7. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дөрес булмаган мәгълүмат биргән депутатка, әгәр дә бу мәгълүматларны бозып күрсәтү мөһим булмаса, №131-ФЗ Федераль законда каралган җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин.

8. Депутатлар тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, милек һәм милек характерындагы йөкләмәләр турында белешмәләр «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәренең Зеленодол муниципаль районы рәсми сайтында урнаштырыла һәм (яки) муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә торган тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларын бастырып чыгару өчен бирелә.

Маддә 13. **Депутатның сайлаучылар алдында җаваплылыгы**

1. Депутатның сайлаучылар алдында җаваплылыгы үз сайлаучыларының ышанычын югалту нәтиҗәсендә барлыкка килә.

2. Сайлаучылар ышанычын югалткан депутат сайлаучылар тарафыннан гамәлдәге законнар, җирлек уставы нигезендә һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

3. Депутатны чакыртып алу нигезләре булып депутатның хокукка каршы конкрет карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы), сайлаучыларның аңа ышаныч белдерүче һәм депутат статусы һәм Россия Федерациясе Конституциясенең, Татарстан Республикасы Конституциясенең, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының, җирлек Уставының һәм башка муниципаль норматив хокукый актларның депутат вазыйфаларын үтәмәүдә чагыла.

4. Депутатны чакыртып алу буенча тавыш биру «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 12.06.2002 ел, № 67-ФЗ Федераль законда һәм аның нигезендә кабул ителә торган җирле референдум уткәру өчен Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә, 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, Халык инициативасы буенча уткәрелә.

5. Депутатны чакыртып алу өчен нигез булып бары тик суд тәртибендә расланган очракта аның конкрет хокукка каршы карарлары яки гамәлләре (гамәл кылмау) гына хезмәт итә ала.

6. Депутатны чакыртып алу процедурасы аңа сайлаучыларга чакыртып алу өчен нигез буларак куелган шартлар буенча аңлатмалар биру мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

7. Депутат чакыртып алу өчен муниципаль берәмлектә (сайлау округында) теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан да ким булмаган өлеше тавыш бирсә, чакыртып алынган дип санала.

8. Депутатны чакыртып алу буенча тавыш биру нәтиҗәләре һәм кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Маддә 14. **Депутатның җирлек Советы сессияләрендә катнашуы**

1. Депутат җирлек Советының барлык сессияләрендә шәхсән катнашырга бурычлы.
2. Депутат үз вакытында җирлек Советы сессияләрен уткәру вакыты һәм урыны, каралуга кертелә торган мәсьәләләр турында хәбәр итә, шулай ук әлеґе мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны җирлек Советы Регламенты нигезендә ала.
3. Җирлек Советы сессияләрендә катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук җирлек башлыгына хәбәр итә.

Маддә 15. **Депутатларның җирлек Советының даими комиссияләре эшендә катнашуы**

1. Депутат үзе әгъзасы булган җирлек Советының даими комиссияләренең барлык утырышларында шәхсән катнашырга тиеш.
2. Депутат даими комиссияләр утырышларын уткәру вакыты һәм урыны, карап тикшерүгә кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны җирлек Советы Регламенты нигезендә ала.
3. Даими комиссияләр утырышларында катнашу мөмкин булмаганда, депутат бу хакта яисә даими комиссия рәисенә алдан хәбәр итә.

Маддә 16. **Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан беренче чиратта кабул итүгә хокукы**

1. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча җирлек территориясендә (алга таба – авыл җирлеге) депутат җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләре тарафыннан чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

2. Депутат вазыйфаи затка турыдан-туры яисә вазыйфаи затның кабул итү (секретариат) аша телдән яисә язмача мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

3. Телдән мөрәҗәгать иткән очракта, кабул итү вакыты вазыйфаи зат тарафыннан җирлек Советы депутаты белән килешү буенча билгеләнә, ә язма мөрәҗәгать иткән очракта, депутатның кабул итү вакыты депутат мөрәҗәгатен алганнан соң өч көннән дә соңга калмыйча вазыйфаи зат тарафыннан билгеләнә.

4. Депутатны өч көн эчендә кабул итү мөмкин булмаган очракта, депутат белән килешенеп, вазыйфаи зат бүтән вакыт билгели.

Маддә 17. **Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы**

1. Депутат җирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән һәм учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокукына ия.

2. Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Федераль законда каралган тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларында чыгыш ясарга хокуклы.

Маддә 18. **Депутат мөрәҗәгатьләрен карау**

1. Депутат дәүләт органнарына, җирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга, иҗтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән яисә язмача мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча мөрәҗәгать иткән җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфаи затлары депутатка аның мөрәҗәгатенә җавап бирергә яки мөрәҗәгать иткән көннән соң соратып алына торган документлар яки белешмәләр бирергә тиеш, әгәр ул өстәмә өйрәнүне яисә тикшерүне таләп итмәсә.

3. Депутатның мөрәҗәгатенә бәйле рәвештә өстәмә тикшерү яки нинди дә булса мәсьәләләрне өстәмә өйрәнү зарурилыгы булганда, вазыйфаи затлар һәм әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән җитәкчеләр бу хакта депутат мөрәҗәгате алынганнан соң 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Ахыргы җавап депутатка депутатның язма мөрәҗәгате алынганнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

4. Дәүләт органнары, оешмалар тарафыннан аларның оештыру-хокукый формасына, иҗтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфаи затлары тарафыннан депутатларның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан мөрәҗәгатьтә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

Маддә 19. **Депутат таләбе**

1. Депутат яисә депутатлар төркеме депутат таләбе белән җирлек Мэрына, җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр җитәкчеләренә җирлек Советы компетенциясенә керүче мәсьәләләр һәм депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе авыл җирлеге Советы сессиясендә язма рәвештә кертелә һәм җирлек Советы сессиясендә игълан ителә. Депутат запросын рәсмиләштерү җирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла.

3. Депутат таләбе җибәрелгән Орган яисә вазыйфаи зат аңа аны алган көннән 15 көн эчендә язма рәвештә җавап бирә.

Маддә 20. **Депутат бурычлары**

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, җирлек уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә; гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэмин итәргә;

2) даими, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

3) гражданнарның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукый формасына, иҗтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мөрәҗәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

4) сайлаучылар алдында очрашуларда турыдан-туры хисап тотарга, шулай ук аларның эше турында массакүләм мәгълүмат чаралары аша елына бер тапкырдан да ким булмаган хәбәр итәргә;

5) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрне үтәргә;

6) закон белән саклана торган башка серләрне сакларга, шулай ук гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы, депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрне таратырга.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, җирлек уставы һәм җирлек Советының муниципаль хокукый актлары белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

Маддә 21. **Депутатның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре**

1. Депутат, җирле үзидарәнең коллегиаль органы әгъзасы буларак, аның җирлек советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итүче бөтен хокукка ия.

2. Җирлек советы депутатның сайлау округында, җирлек Советында аның эше, җирлек Советы карарларының һәм күрсәтмәләренең үтәлеше турында хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, үзидарә

территориясенең икътисадый һәм социаль үсеше программаларын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнары эш тәҗрибәсен, җәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Маддә 22. **Депутат эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре**

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның социаль һәм башка гарантияләре законнар, җирлекнең муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутатлар хокукларының гарантияләре, аларны җинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорау алу, аларны башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яки) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан кулланыла торган элемтә чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм депутат статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән вәкаләтләр вакыты чыккач та, җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.

4. Даими нигездә вәкаләтләрен башкаручы Депутат граждан, административ яки җинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

Маддә 23. **Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда каршылыклар тудырган өчен җаваплылык**

Җирле үзидарә органнарының, оешмаларның һәм иҗтимагый берләшмәләрнең вазыйфаи затлары тарафыннан әлеге Нигезләмәнең нигезләмәләрен үтәмәү, шул исәптән әлеге Нигезләмәнең билгеләнгән срокларын һәм депутат запросларына һәм мөрәҗәгатьләренә җаваплар бирү тәртибен үтәмәү, белә торып ялган мәгълүмат бирү, мәгълүмат бирүдән хокуксыз баш тарту, аны бирүдән баш тарту, депутатларны кабул итү кагыйдәләрен бозу законнарда каралган җаваплылыкка китерә.